

Mladinska matica

BANSKA UPRAVA OPOZARJA UCITELJSTVO NA »NAŠ ROD«

Te dni so prejela šolska upraviteljstva sledečo okrožnico:

Kraljevska banska uprava dravske banovine, IV. št. 14.746/1. V Ljubljani 4. X. 1939.

Vsem sreskim načelstvom, mestnemu poglavarstvu (prosvetni oddelek) v Ljubljani, upraviteljstvom vseh državnih in zasebnih ljudskih šol, ravnateljstvom vseh državnih in zasebnih učiteljskih šol, ravnateljstvu gluhonemnih v Ljubljani ter banovinskemu učiteljskemu vzgojevališču na Selu v Ljubljani.

Mladinska matica, odsek ljubljanske sekcije Jugoslovenskega učiteljskega združenja, izdaja že 11. leto znan mladinski list »Naš rod«. Ker dopolnjuje list s svojo leposlovno, poučno in vzgojno vsebino šolsko izobrazbo učencev, opozarja kraljevska banska uprava učiteljsko na ta mladinski mesečnik.

Letna naročnina na list in 3 knjižice znaša 25 din, ki jih naročniki lahko plačujejo v mesečnih obrokih po din 2,50. Naročnino sprejema uprava lista v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

—mm Na izrecno željo učiteljskega in na številna povpraševanja, je začela izdajati Mladinska matica za prve razrede ljudskih šol Cielbanovo knjižnico. Prvi in drugi zvezek te knjižnice je docela pošel. V zalogi je pa še tretji, četrti in peti zvezek. Gradivo v III. in IV. zvezku je primerno za učenje prvega pa tudi drugega razreda. Peti zvezek pa prinaša kratke prizorčke za razne prireditve v šoli in na odru. Gradivo je primerno za vse razrede ljudskih šol. Cena III. in IV. zvezku je din 1,50. Cena V. zvezku pa din 3.—. Učitelji, ki hočejo imeti pri čitanju uspeh, bodo segli po teh knjižicah!

—mm »Jutro« o »Našem rodu«. V svoji številki od 7. oktobra piše »Jutro« o slovenski mladinski književnosti in o pomenu Mladinske matice in »Našega roda« za razvoj te. Piše, da imamo mladinskih listov na pretek in da imamo tako razvito mladinsko slovstvo, zlasti mladinsko časopisje, da odtehamo v sorazmerju marsikak večji narod.

Glede »Našega roda« piše takole: Med našimi najboljšimi mladinskimi časopisi — lahko trdimo brez laskanja, da celo najboljši — je »Naš rod«, ki ga izdaja slovensko učiteljsko pod okriljem Mladinske matice, odseka ljubljanske sekcije JUU. — Nadalje govori pisec o Mladinski matici in njenem pomenu za širjenje slovenske mladinske knjige, in pravi dobesedno: »Naš rod« in Mladinska matica uživata zaradi svoje gosto razporedene propagatorske, sodelovalne in naročniške mreže zavirljivo pozornost ne samo pri nas doma — saj ima med vsemi mladinskimi listi v Jugoslaviji najštevilnejšo tirajo — temveč tudi za državnimi mejniki. — Pisec navaja dalje, kako so se Boljari z urednico najbolj razširjenega bolgarskega mladinskega lista »Prizorčeta« — Doro Gabe — čudili, kako imamo pri nas izredno organizacijo mladinskega slovstva in da smo dosegli v teku lanskega leta pri enomilijonskem narodu in pri 180.000 učencih naših ljudskih šol zavirljivo številko 23.000 naročnikov. Boljari je 6 milijonov, in tako visoke številke naročnikov ni doseglo niti »Prozorčec«. Zato so sklenili Boljari v tem pogledu posnemati Mladinsko matico. — List ocenjuje nadalje prvo letošnje številko »Našega roda«, o kateri pravi, da prinaša prispevke iz najrazličnejših področij in da je tako bogato ilustrirana, kakor nobena druga slovenska revija. Ker so vse ilustracije delo naših najboljših, je »Naš rod« — piše »Jutro« — važen tudi kot umetnostno glasilo, ki vzgaja že naše najmlajše v slikovnem in umetniškem pogledu. Nadalje govori avtor članka o važnosti našega mladinskega lista pri uporabi v razredu in zaključuje: Dolžnost vsega učiteljskega in vseh slovenskih razumnikov je, da podpirajo stremeljenje po dobri slovenski mladinski reviji in omogočajo prav vsakemu slovenskemu šolarčku, da

postane sam njegov naročnik. Vzgojo h kulturi in v ljubezni do naše lepe knjige začnemo že pri najmanjših.

—mm Kritika in polemika. Odbor Slomškove družbe je izdal poseben letak na katoliške starše, kjer agitira za »Vrtec« na prav svojevredstven način. Starše poziva, naj se odločijo za katoliški mladinski list — »Vrtec« namreč — za katerega bodo lahko odgovarjali pred Bogom in svojo vestjo. Tak način agitacije je »Učiteljski tovariš« dne 13. oktobra t. l. v članku »Treba je izpregovoriti odkrito besedo« ostro obsodil. Na ta članek je odgovoril »Slovenec« z dne 15. oktobra t. l. pod naslovom »Učiteljski tovariš« se prepira s farizeji, kjer se kritik čudi, da se je pisec v »Učiteljskem tovarišu« tako »razhudil zaradi tega nedolžnega letaka«. Ne obsoja tega letaka, pač pa seveda polemiko »moža strupenega peresa« v »Učiteljskem tovarišu«.

Vzporedno s to polemiko je objavil »Večernik« z dne 28. septembra pod naslovom »Ob letošnjem Našem rodu« ostro, neobjektivno in nerodno oceno o prvi številki našega mladinskega lista in nato 13. oktobra kot odgovor na to nekaj ugotovitev, ki jasno kažejo krivičnost navedene ocene.

Šolski radio

—r IV. Torek, 24. oktobra: Kaj morajo otroci vedeti o obrambi proti zračnim napadom; dr. Franta Mis.

Stanovska organizacija JUU

Poročila

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO MARI-BOR DESNI BREG je zborovalo dne 7. oktobra 1939. v Mariboru. Navzočih je bilo 84 članov, t. j. 73 %. — Ob otvoritvi je gov. predsednik podal navodila za volitve, ki so se vršile ob pol enajstri uri. I. Poročila uprave: Predsednikovo poročilo se je nanašalo na prizadevanja društva kakor tudi sekcije in centralne uprave. Označil je položaj v JUU in notranje prizadevanje organizacije v pravcu intelektualnega dvigovanja članstva v duhu saraževske deklaracije. V okviru sreskega društva se je mnogo delalo na pedagoškem polju. — Iz tajniškega poročila bi bilo omeniti, da je v preteklem letu naraslo število članov, zboljšal se je obisk zborovanj, dasi se vsi člani še ne zavedajo svojih dolžnosti. Društvo je imelo na sedmih zborovanjih sedem predavanj. — Tov. blagajnik se je pritoževal na zaostankarje na članarini. Vključ temu pa je društvo zaključilo poslovno dobo 1938/39. z nekoliko preostankom.

Nadzorni odbor je predlagal blagajniku in celotni upravi razrešnico, ki je bila soglasno sprejeta.

O banovinski skupščini sta poročala tt. Medved Anton in Ledinek Miloš, o državni pa tt. Zorn Jože in Petrovič Simon.

Delovni program za leto 1939/40. Članstvo je izrazilo željo, da bi se poleg stanovskih zadev obravnavala še nadalje tudi pedagoška vprašanja, ki bi se naj po možnosti tudi praktično prikazala v razredu. Tov. tajnik je predložil delovni načrt stare uprave, ki je prihodnje nadaljevanje programa zadnjih treh let (socialno-ekonomski in psihološki študij). V tem programu je društveno delo prešlo na popolnoma praktično plat šolskega dela: O učnih načrtih, učiteljeva priprava na pouk, vloga učnih predmetov v okviru strnjene pouka, igralski gon pri otrocih, mladinski zbor, posamezni predmeti v sodobni šoli: zgodovina, zemljepis, računstvo, jezikovni pouk in risanje.

Sklepi: 1. Člane, ki se po polletnem zaostanku na članarini vključijo opominu ne bodo odzvali, bo društvena uprava črtala. 2. Namesto članarine se nakaže Pedagoški centrali v Mariboru enkratni znesek 400 din. — Ze

Petek, 27. oktobra: Pokrajinska oddaja. Učitelj Janko Sichel opisuje za učenci. — Razgled po škofjeloški okolici: Strahov grad — dom slepih v Stari Loki, skozi Tincarje na vrh Ljubnika, zlata jama v Sopotnici, zajci pri Šefartskem znamenju, bober v Brodeh, k Sv. Ožboltu na smučeh, povodenj v Hrastnici, »kraljeva roža« (Blagajev volčin) v Polhograjskih dolomitih, srebrne lisice pod Osovnikom, »Pozdravljeno bodi, Sorško polje«, »Suha Hosta« in v Pungertu Draga, »Cerkvica vrh gore, cerkvica bela«, Križna gora, Planica, rebro ajdovske deklice, starodavne freske in zlat oltar v Črngrobu.

Vse to, prav živo, mladež mladini opisala bo. Vzemite zemljevid v roko!

—r V kmetijskem radiu bo v nedeljo, 22. oktobra, ob 17. uri predaval g. Josip Priol: Shranjevanje sadja.

Učiteljski pevski zbor JUU Emil Adamič

—pev. Obvestilo. Prihodnji pevski tečaj je sklican za moški zbor. Vršil se bo 17., 18. in 19. novembra t. l. v prostorih Glasbene Matice v Ljubljani. Začetek tečaja je 17. novembra ob 10. uri dopoldne. Pevski tečaj je strogo obvezen za vse člane moškega zbora UPZ. Pevski tečaj za mešan zbor se bo vršil o božičnih počitnicah. Prosimo članstvo UPZ, da se ravna strogo po sklepih, ki jim bodo sporočeni tekom prihodnjih dni v posebni okrožnici. Tajništvo.

prvo zborovanje je pokazalo, da bodo letošnja zborovanja živahnjša, kar je le pozdraviti.

Volitve: Vložena je bila le ena kandidatna lista, ki je bila izvoljena soglasno. Nova uprava se je konstituirala naslednje: predsednik Petrovič Simon, podpredsednik Ait Adela, tajnik Ledinek Miloš, blagajnik Džura Ivan, člani Vrane Ernest, Petrun Josip in Zorn Jože; namestniki Schauer Lea, Kmetec Jože in Mihec Antun. V nadzorni odbor so bili izvoljeni: predsednik Kontler Julij, Tušak Franjo in Kašpar Franc ter namestniki Obrat Marija in Lazar Anton. — Prihodnje zborovanje bo v začetku novembra.

Petrovič Simon, preds. Ledinek Miloš, taj.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO ŠOSTANJ je zborovalo 7. oktobra v Šostanju. Mesto po službeni potrebi premeščenega predsednika tov. Menceja odprlo zborovanje tov. podpredsednik. O banovinski skupščini poročata tov. Mencej. Članstvo je zadovoljno, da je naš predlog o reorganizaciji Popotnika upoštevan. Nadalje poročata o skupščini v Banjaluki. Pri debati je bil sprejet predlog, ki se pošlje izvršnemu odboru JUU v Beogradu, da ukrene vse potrebno, da se takoj upošteva v učiteljskim vodstvom v Banovini Hrvatski dovolj in pravilni odnosi, in da se naj odstranijo vsa eventualna trenja ali osebna nesoglasja. Učiteljsko se soglasno strinja s tem predlogom, kakor tudi z zadržanjem tov. našega delegata na tej skupščini.

Poročilo odbora za preteklo poslovno leto: 6 zborovanj in 1 hospitacija na poskusni šoli. Udeležba na zborovanjih 81 %, 6 odborovih sej. Predavanja: Smernice pravilne državlanske vzgoje pri posrednih predmetih (tov. nadz. Arrigler), Pouk elektrike v osnovni šoli (tov. Kunst), O notranji strukturi delovnih načrtov (tov. Radšel), Mladinska matica pri nas in drugod (tov. Robinsček), Učiteljski domovi (tov. Lovše), Poročilo o hospitaciji (tov. Rainer, Trobej, Mencej).

Denarni promet: Dohodkov din 10.672,98, izdatkov din 9089,73. Članarina razen enega primera, poravnana. Odbor dobi razrešnico.

Novi odbor se soglasno izvoli: predsednik Kramar Franc, učitelj v Velenju; podpredsednik Rainer Milko, učitelj v Šostanju;

tajnik Vreže Jurče, učitelj v Šostanju; blagajnik Trobej Cilka, učiteljica v Šostanju; odborniki: Stopar Vinko, šolski upravitelj v Velenju, Menhart Alojzij, šolski upravitelj v Topolšči, Robinsček Srečko, učitelj v Šostanju. Nadzorni odbor: POKERŽNIK FERDO, MACAROL RUDOLF, MLINŠEK FRANC.

Ker poteče letos 60 let od ustanovitve učiteljskega društva v Saleški dolini, se sklepe slovesno proslaviti jubilej. V ta namen sestanek učiteljskega odbora drugi teden.

Prihodnje zborovanje, kjer se sestavi točni program, bo v decembru.

Jurče Vreže, t. č. tajnik. Kramar, t. č. preds.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO ŠMARJE PRI JELŠAH je imelo svoj 70 redni letni občni zbor dne 14. oktobra v Rogški Slatini. Navzočih 46 članov ali 65 %. Po počastitvi spomina kralja Aleksandra I. Zedinitelja in prerano umrle tov. Cesar-Firmove je predsednik tov. Verk poročal o tekočih zadevah in pozdravil 7 novih članov. Poročila društvenih funkcionarjev so se odobrila brez bistvene debate, tako tudi sprejel predloženi proračun. O banovinski skupščini je kratko poročal predsednik, o državni pa obširno delegat tov. Knapič. Predložena je bila samo ena lista z dosedanjim predsednikom tov. Verkom Milošem kot nosilcem. Glasovanje se je izvršilo z aklamacijo, protiglasov ni bilo.

Zivahno pozdravljen je nato podal svoj referat tov. Ljudevit Ivanjšič. Ze tema njegovega predavanja: Spoznavanje mrtve in žive prirode v zvezi s kemijo in kmetijstvom je vnaprej vzbujala zanimanje. V skoro dvehurnem referatu je predavatelj na zanimiv način orisal živalstvo, rastlinstvo in rudinstvo ter podal smernice, kako se obravnavajo v ljudski šoli, da bo ta važna snov postala last naroda v njegovih vsakdanjih potrebah. S praktičnimi migljaji je pokazal, kako se učenci pritegnejo k aktivnemu sodelovanju in usposobijo za samostojno opazovanje in presojanje. Izvajanjem so navzoči sledili z velikim zanimanjem, kar je dokaz, da je bila ta aktualna snov izredno dobro podana. V debati se je predvsem poudarjala potreba, da se referat natisne v obliki priročnika, kar bi bilo v prid vsemu našemu učiteljskemu, ki priročno te vsebine zelo pogreša.

Društveni funkcionarji za bodočo triletno dobo so: v upravnem odboru Verk, Štefanciosa, Rataj, Podjavoršek, Godnikova, Ahtikova, Potočnikova, Sotošek, Kovačič in Krašnja, v nadzornem Predan, Straškova, Smeč, Glinškova in Kodelova, strokovni referenti Knapič, Ahtikova, Sotošek, Podjavoršek, Vidmar, Logar in Slabe, finančni odbor Godnikova, Kudaševa, Lorigerjeva, Burdianova in Kurbusova, v razsodišču pa Kovačič, Kregarjeva, Podjavoršek, Predan, Straškova, Fišer, Krašnja in Perinova. Poročevalec za UT Verk Miloš, za MM Ahtikova, za Pokret Podjavoršek, za odsek učiteljic Perinova.

Vek Miloš, preds. Podjavoršek Albin, taj.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO GORNJI GRAD je imelo občni zbor dne 16. sept. 1939. v Mozirju. Navzočih 25, t. j. 53 %.

Tov. predsednik se v svojem govoru spomni dveh važnih dogodkov, to je sporazum in pa vojna. Govori o tem, za kaj se je naša organizacija vedno borila, in se spomni, da smo bili včasih negotovi in slabi, toda zgodovina je vedno na strani borcev. Na komu izraža svoje zaupanje in vero v naše državno vodstvo, ki nas bo znalo očuvati najhujšega zla.

V poročilu o banovinski skupščini govori zlasti o debati okoli »Popotnika« v tiskovnem odseku. O glavni skupščini pove samo nekaj svojih misli, ker se je osebno ni mogel udeležiti.

Vršiti bi se morale volitve novega upravnega in nadzornega odbora, ki pa so morale izostati, ker je članstvo soglasno s predlogom tov. Kotnika, naj celotno gornjegrajsko društvo prestopi in se vpiše v celjsko društvo. Tov. predsednik obljubi, da bomo vprašali sekcijo, ali je po pravilih to možno in dovoljeno. Volitve se odložijo za toliko časa, da bo sekcija odgovorila.

O pedagoškem tečaju v Mariboru je poročala tov. tajnica, ki je podala pregled in

O Joštu Napuhu

Ko se je deček Jošt pripravljal na vzvišeni in idealni poklic učitelja, še nikakor ni zaslužil svojega priimka. Pripravljal se je namreč z vnebo in s prepričanjem o svojem notranjem klicu, pripravljal se ponižno in z veseljem srcom nad tako srečno izbrano življenjsko potjo. Takrat še ni slutil, da so mu zamočali glavni del resnice o tem, kaj ga čaka. Jošt ni nikoli dognal, ali so to storili iz nevednosti ali iz hudobije. Tega tudi ni hotel, ker mu je bilo končno vseeno. Ko je namreč prišel do tega spoznanja, je bil že prilezel v svoji službi do skupine, v kateri je nepotrebno, kaj šele prepozno tako ugibanje. Do te skupine pričapljaj človek takrat, ko se požvižga na ves svet in je vesel, da je na toplem. Preden pa mu je bilo usojeno prikolovirati preko vseh polen, pa prelesti preko vseh zidov in ograj in se otresti vseh psov, ki so se zaganjali izza hišnih vogalov nanj, je moral preromati vse postaje učiteljevega križevnega pota.

Mladost je že taka — in niti Jošt ni bil izjema: komaj zapusti gnezdo, že se čuti vzvišenega in napihnjenega od vsega znanja in od občutka lastne vrednosti. Njegovi izobrazbi petih let je matura priložila prepotrebno krono in tako je Jošt lahkega srca zapustil šolske prostore s prevzetno mislijo, da je dovršen človek in učitelj. In Jošt Napuh je po pravici nosil ime. Pregovor pa pravi, da »napuh hodi pred padcem«. Padec je lahko raz-

lične vrste, a tak padec, kakor ga je doživel Jošt, bolj iztrezni človeka nego kateri koli padec bodisi v vodo ali samo v jamo.

Jošt je kot študent izhajal večinoma brez denarja, dasi je to prebriskal občutlivo v mnogih primerih, ko mu tudi vsa študentska iznajdljivost in predrznost ni pomagala, da bi prišel zastoj do kakšnega kulturnega užitka. Dejal si je: »Le čakajte, ko bom svoj gospod, bo to drugače!«

In res! Po običajni in že obvezni dobi čakanja so Jošta poslali na mesto, kjer je bil potreben. Joštu je s prejemom dekreta o namestitvi rasel greben, doma pa njegov ugled. Vsa rodbina z žlahto vred je bila alarmirana, da se je udeleževala priprav za njegov odhod. Samo skrb in požrtvovalnost svoje matere se je imel Jošt zahvaliti, da prvi mesec in še nekaj naslednjih ni čutil nevedenjske materialnih skrbi. Ko je prejel prvo plačo, se je čutil gospoda, bogataša! Kakor da bi bilo tistih nekaj stotakov neizčrpnih, je kupoval, kar je potreboval in še svoji materi je prinesel darilo in bratcem in sestricam. Neverjetno dosti se lahko kupi za devet sto din. — Njegov napuh pa je še z druge strani dobival hrane. Ljudje so ga s spoštovanjem pozdravljali, vabili so ga v društva, spraševali za mnenje — skratka — začutil se je človeka. To se je pa izvršilo z vratolomno naglico, brez prehoda. Pomislite samo to, da Jošt svojim učiteljem ni pomenil več nego pomeni takle vaški smrkeljček vaškemu učitelju, morda še toliko ne (in ta dvom je upravičen!). Brez prehoda je postal iz »smrkeljčka« zrel človek, ki ve, kaj hoče, ki lahko ljudem po-

maga, svetuje, jih vodi — skratka — ima svoj ugledni položaj. Zato je čisto človeški razumljivo, da mu je vse to nekako stopilo v glavo. — Bilo pa mu je odločeno streznjenje.

Najprej se je začelo z denarjem. Nekega dne, bilo je prvega v mescu, je res denar razpostavil po mizi in mu določil namen. A glej ga šmenta! V roki mu je ostalo toliko, da si je lahko skalkuliral, da si ne bo mogel kupiti knjige, ki ga je tako zelo zanimala in bi mu prišla kakor nalašč pri njegovem delu na pomoč. Niti si ne bo mogel privoščiti majhnega razvedrila. Tolžil se je, da bo šlo pač druvi mesec, če zdaj ne gre. Toda drugi mesec prav tako ni bilo nič, da, prišli so nepredvideni izdatki za zdravnika in ne samo, da je moral marsikakšen tudi potreben izdatek črtati, še izposoditi si je moral na račun prihodnje plače. In tako se je začelo. Ko stopiš v začarani krog, ga ne moreš več zlepa zapustiti. Noben mesec ni več mogel priti na čisto, dasi je živel skromno, kar se je dalo. Vsakega prvega v mescu je računal, sešteval, črtal postavke, razdeljeval — a denarja ni bilo zato kaj več!

K vsem tem skrbem je prišlo še to, da se je ne ve se kdaj in ne ve se kako zameril vaškim veljakom. Poslej je nenadoma dobil čudno ostru ušesa za razne opazke o ljudeh, ki ne vedo nič o tem, kako si kmet s težavo služi kruh, o gosposkih lenuhih, ki se redijo na račun kmečkih žuljev in da bi tudi pri nas morali prisiliti gospodo, da bi prišla za težko delo, Joštu je napuh plahnel, saj se tudi v družbi mestnih gizdalinov ni več znašel, ker so zaničljivo govorili o podeželski »inte-

ligenci«, ki se ne zna oblačiti, ki je omejena in kmetiško nerodna.

Tako je prišlo, da Jošt Napuh ni imel več pravice nositi svoje ime, ker njegov hrbet že dolgo ni bil več tako neupogljiv in raven ko sveča in oči mu niso več tako ponosno in samozavestno lovile pogledov drugih ljudi. Ob večnem nerganju, zabavljanju in nevoščljivosti okolice, ki mu je enkrat očitala lahko delo, drugič lepo plačo, tretjič večne počitnice, je videl, da ljudem ni dovolj, da stori svojo dolžnost v šoli in zunaj nje. Ker ne poznajo bistva njegovega dela, so mu nevoščljivi za tiste dni ali ure odmora, ki so mu nujno potrebni, da more vzdržati. Napuh ga je zapustil že v prvih pripravniških letih, toda zdaj tudi samozavesti ni imel več. Nad njim je grozeče viselo mnenje ljudi njegove okolice, zato mu je pogled postal nemiren in preiskujoč, hoja medla, nič trdnega ni bilo več v njegovi pojavi.

Tako je počasi, lahko ali težko, naravnost ali po ovinkih splezal po lestevici skupin do šeste, v kateri je tudi dočakal penzije. Kaj več ni upal dobiti v tistih negotovih časih, ko je pot iz njegove pisarne pa do zadnje uradne mize, ki jo mora njegova prošnja prehoditi, da bo uslišana, tako neizrečeno dolga. In če bi jo morda srečno prehodila, kje bo takrat on, Jošt, saj upanje ne pristoja več staremu, v viharju onemoglemu in posušenemu drevesu, kakor je on. Zatorej je Jošt zdaj, s šestimi križi zadovoljen, da bo lahko odšel v zaslužni pokoj, pa četudi samo v šesti! Jež.